

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Ludmily Valentové a soudců JUDr. Lenky Matyášové, Ph.D. a JUDr. Jakuba Camrdy, Ph.D. v právní věci žalobkyně: **G. M. G.,** zastoupená JUDr. Josefem Jurčou, advokátem se sídlem Masarykova tř. 27, Opava, proti žalované: **Vězeňská služba České republiky, Věznice a ústav pro výkon zabezpečovací detence Opava,** Krnovská 68, Opava, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 11. 7. 2011, č. j. 22 A 116/2011 - 4,

takto:

I. Kasační stížnost se zamítá.

II. Žalované se náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti nepřiznává.

III. Odměna ustanovenému advokátovi JUDr. Josefu Jurčovi se nepřiznává.

Odůvodnění:

Dne 16. 6. 2011 byl Krajskému soudu v Ostravě (dále jen „krajský soud“) doručen návrh žalobkyně označený jako „*Správní žaloba proti rozhodnutí zástupce vedoucího odd. výkonu trestu Věznice Opava, npor. K. B., neprovést změny v programu zacházení žalobkyně*“.

Ve svém podání žalobkyně uvedla, že dne 14. 6. 2011 předala vychovateli odd. ostrahy žalované požadované změny v programu zacházení. Dne 16. 6. 2011 rozhodl npor. B., že požadované změny provedeny nebudou, aniž toto své rozhodnutí řádně zdůvodnil. Žalobkyně má přitom právo výběru programu zacházení. Žalobkyně dále konstatovala, že proti rozhodnutí správního orgánu je osoba, jíž se takové rozhodnutí dotýká, oprávněna podat žalobu podle § 65 a násl. zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění

pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“). Současně žalobkyně požádala, aby ji soud osvobodil od soudních poplatků a aby jí ustanovil zástupce z řad advokátů, protože jde o složité řízení.

Krajský soud v Ostravě předmětné podání žalobkyně posoudil jako žalobu proti rozhodnutí žalované a tuto kasační stížností napadeným usnesením ze dne 11. 7. 2011 odmítl.

V odůvodnění usnesení krajský soud uvedl, že napadený výsledek činnosti žalované není rozhodnutím ve smyslu § 65 odst. 1 s. ř. s. Rozhodnutím ve smyslu uvedeného ustanovení lze rozumět jen takové akty orgánů veřejné moci, jež jsou výsledkem příslušného, často formalizovaného řízení a s jejichž vydáním spojuje vznik, změnu, zrušení či závazné určení práva a povinnosti některý z obecně závazných právních předpisů České republiky. Od takových rozhodnutí je však třeba odlišovat jiné faktické pokyny či donucení a další výsledky činnosti orgánů veřejné moci, které však rozhodnutími ve smyslu § 65 odst. 1 s. ř. s. nejsou; proto žalobu podle § 46 odst. 1 písm. d) s. ř. s. odmítl jako nepřípustnou, neboť směřovala proti úkonu žalované, který je dle § 70 písm. a) s. ř. s. ze soudního přezkoumání vyloučen, neboť není rozhodnutím ve smyslu § 65 odst. 1 s. ř. s.

Uvedené usnesení krajského soudu napadla žalobkyně (dále jen „stěžovatelka“) kasační stížností, již výslovně opírá o důvody podle § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s.

V kasační stížnosti stěžovatelka obecně namítala, že usnesení krajského soudu, jímž odmítl její žalobu proti rozhodnutí žalované, je nezákonné ve smyslu § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s., neboť žalobou napadené „ faktické rozhodnutí“ je přezkoumatelné ve správním soudnictví. K žádosti krajský soud stěžovatelce usnesením ze dne 30. 9. 2011, č. j. 22 A 116/2011 - 17, ustanovil zástupce - JUDr. Josefa Jurču, advokáta. Ustanovený zástupce k výzvě soudu kasační stížnost nedoplnil.

Žalovaná se ke kasační stížnosti ve stanované lhůtě nevyjádřila. Dne 14. 3. 2012 bylo k výzvě Nejvyššího správního soudu doručeno podání žalované, v němž žalovaná soudu sděluje, že v předmětné věci nebyl vydán žádný správní akt. Danou problematiku řešil zástupce vedoucího oddělení výkonu trestu současně s žádostí o sjednání nápravy dne 16. 6. 2011.

Nejvyšší správní soud předesílá, že v posuzovaném případě stěžovatelka kasační stížností napadla usnesení krajského soudu o odmítnutí návrhu. Takovou kasační stížnost lze opřít pouze o důvody nezákonnosti tohoto rozhodnutí dle § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s. (viz např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 4. 2005, č. j. 3 Azs 33/2004 - 98, přist. na www.nssoud.cz). Pod tento důvod spadá i případ, kdy vada řízení před soudem měla nebo mohla mít za následek vydání nezákonného rozhodnutí o odmítnutí návrhu (viz též rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 6. 12. 2005, č. j. 6 As 4/2004 - 53, dostupný na www.nssoud.cz).

Jelikož tedy kasační stížnost nesměřuje proti meritornímu rozhodnutí, nepřísluší ani Nejvyššímu správnímu soudu zabývat se věcí in meritum, tj. zákonností napadeného

výsledku činnosti žalované. Předmětem posouzení Nejvyššího správního soudu v daném řízení tak může být toliko otázka, zda krajský soud postupoval správně, když žalobu stěžovatelky podle § 46 odst. 1 písm. d) s. ř. s. odmítl, přitom dospěl k závěru, že směřovala proti úkonu žalované, který je dle § 70 písm. a) s. ř. s. ze soudního přezkoumání vyloučen, neboť není rozhodnutím ve smyslu § 65 odst. 1 s. ř. s. I za situace, kdy ustanovený zástupce stěžovatelky kasační stížnost k výzvě soudu o další důvody nedoplnil, je kasační stížnost, ve které stěžovatelka namítá nezákonnost odmítnutí návrhu dle § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s., s ohledem na shora uvedené, projednatelná.

Z předložených písemností vyplývá, že stěžovatelka ve svém podání ze dne 13. 8. 2011 nazvaném „Požadovaná změna v programu zacházení" žádala žalovanou, aby provedla úpravy v textu programu zacházení. Domáhala se, aby dosavadní text „*cílem programu zacházení je vytvoření si vzorným plněním všech povinností předpoklady k podmíněnému propuštění z výkonu trestu odnětí svobody*" byl nahrazen textem „ *cílem programu zacházení je připravit a zajistit veškeré podklady pro to, aby mohla být povolena obnova mého trestního řízení a já byla zproštěna viny v plném rozsahu a rehabilitována, hájit svá práva a již více nedopustit, aby mi bylo způsobeno bezpráví, a to za pomoci všech dostupných opravných prostředků a tyto použít proti každému, kdo vůči mé osobě bude jednat protiprávně, přeprogramovat svou mysl tak, abych již nebyla tak důvěřivá, neboť má přehnaná důvěřivost způsobila mé trestní stíhání a odsouzení, sebevzdělávání v oblasti cizích jazyků, které ještě neumím a zdokonalení se v hebrejštině, jidiš a španělštině, v oblasti teologie a judaismu, šetřit se a nevykonávat žádnou fyzickou zátěž, abych nezhoršila svůj zdravotní stav a mohla žít po propuštění normálním životem, vykonávat pouze činnost prospěšnou pro mou osobu a mou rodinu.*"

Nejvyšší správní soud posoudil kasační stížnost v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů, přičemž zkoumal, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.), a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

Nejvyšší správní soud předně s odkazem na svá četná předchozí rozhodnutí, která vydal v jiných věcech, v nichž stěžovatelka brojila proti postupu žalované v jednotlivě určených případech (např. sp. zn. 5 As 27/2012 - použití poutacího opasku pro zdravotní eskortu žalobkyně dne 30. 5. 2011, sp. zn. 5 As 22/ 2012 – dtto dne 13. 6. 2011, sp. zn. 5 As 90/2012 -nepředání korespondence dne 9. 5. 2011, sp. zn. 5 As 87/2012 - otevření a kontrola korespondence od Mgr. P. H. ze dne 27. 5. 2011, sp. zn. 5 As 71/2012 - neumožnění duchovní péče, a další) považuje za nutné předeslat, že zatímco ve všech případech výše uvedených se stěžovatelka domáhala ochrany svého tvrzeného veřejného subjektivního práva, které jí dle zákona náleželo, resp. brojila proti postupu žalované, která svým jednáním jí údajně ve výkonu zákonem garantovaného práva bránila, resp. neumožnila jeho naplnění, popř. uplatnila vůči stěžovatelce prostředky či postup, které zákon v tom kterém případě nepředvídá, ve věci nyní projednávané je předmětem žádosti stěžovatelky úprava textu programu zacházení.

Dle § 41 odst. 1 zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody, se program zacházení zpracovává na základě komplexní zprávy o odsouzeném s ohledem na délku trestu, charakteristiku osobnosti a příčiny trestné činnosti. Komplexní zpráva je

shrnutím výsledků psychologického, pedagogického, případně lékařského posouzení a jiných dostupných materiálů k osobě odsouzeného; její obsah je důvěrný (§ 41 odst. 2 citovaného zákona). Program zacházení obsahuje konkrétně formulovaný cíl působení na odsouzeného, metody zacházení s odsouzeným směřující k dosažení cíle a způsob a četnost hodnocení. Pravidelnou součástí programu zacházení je určení způsobu zaměstnávání odsouzeného, jeho účasti na pracovní terapii, vzdělávání anebo jiné náhradní činnosti, směřující k vytvoření předpokladů pro jeho samostatný způsob života. Pokud u odsouzeného přichází v úvahu více variant programu zacházení, umožní se mu výběr (§ 41 odst. 3 citovaného zákona).

Dle § 38 odst. 1 vyhlášky č. 345/1999 Sb., kterou se vydává Řád výkonu trestu odnětí svobody, se naplnění cíle programu zacházení jednotlivého odsouzeného hodnotí pravidelně v termínech stanovených v odstavci 2. Při hodnocení se program zacházení aktualizuje v souladu s vývojem osobnosti odsouzeného a změnami v jeho chování a jednání. Hodnocení úspěšnosti plnění programu zacházení projednají zaměstnanci oddělení výkonu trestu (oddělení výkonu vazby a trestu) s odsouzeným; odsouzený se na aktualizaci programu zacházení podílí.

Z výše uvedených ustanovení vyplývá, že tvůrcem programu zacházení není sám odsouzený a tudíž text tohoto dokumentu nemůže samovolně měnit, neboť tento vychází z tzv. komplexní zprávy, na jejímž vypracování se podílí odborní pracovníci žalované. Odsouzenému není taktéž zákonem garantováno právo na kladné vyřízení žádosti o případnou změnu textu programu zacházení. K určité aktualizaci programu zacházení v součinnosti s odsouzeným může docházet při jeho hodnocení. Ani tato skutečnost však nezakládá právo odsouzenému na požadovanou úpravu textu programu zacházení.

Nejvyšší správní soud tak s ohledem na výše uvedené uzavírá, že postupem žalované, která nezměnila k žádosti stěžovatelky text cíle programu zacházení, nemohla být stěžovatelka nijak zkrácena na svých právech, neboť takový úkon nezakládá, nemění, neruší ani závazně neurčuje její práva nebo povinnosti.

Nejvyšší správní soud považuje za nutné rozlišovat při posuzování jednotlivých věcí stěžovatelky, o nichž jsou vedena řízení před zdejším soudem, zda se stěžovatelka domáhá přezkoumání postupu žalované, který by důvodně mohl být předmětem soudního přezkumu (stěžovatelka se dovolá práv nebo postupu žalované zákonem stanovených), a to buď v intencích § 65 s. ř. s. anebo § 82 an. s. ř. s., popř. § 79 s. ř. s., anebo se dovolává práv nebo postupů, která ze zákona nevyplývají, resp. nejsou zákonem garantována.

Jakkoli krajský soud odůvodnil své rozhodnutí poměrně stručně, vyplývá z něj, proč nepovažoval rozhodnutí žalované za rozhodnutí dle § 65 s. ř. s., neboť, jak uvedl, napadený výsledek činnosti žalované není výsledkem rozhodování o právu či povinnosti stěžovatelky jako odsouzené v oblasti veřejné správy a uvedený úkon tak nelze považovat za rozhodnutí dle § 65 s. ř. s., neboť jím nebyly žalobkyni založeny, měněny, rušeny nebo závazně určeny její práva a povinnosti. Nejvyšší správní soud s přihlédnutím k výše uvedenému se se závěrem krajského soudu ztotožňuje.

Nad rámec uvedeného Nejvyšší správní soud konstatuje, že povahou rozhodnutí správního orgánu ve smyslu § 65 odst. 1 s. ř. s. se podrobně zabýval rozšířený senát Nejvyššího správního soudu v usnesení ze dne 16. 11. 2010, č. j. 7 Aps 3/2008 - 98, publikovaném pod č. 2206/2011 Sb. NSS, v němž uvedl, že *„formální definiční znaky (správního) rozhodnutí definice „rozhodnutí" ve smyslu § 65 odst. 1 s. ř. s. sice sama o sobě neobsahuje, jsou však přítomny jako znaky vymezující nezbytné vlastnosti přezkoumávaného aktu na těch místech dílu prvního části druhé s. ř. s., která se týkají např. časových podmínek podání žaloby (oznámení rozhodnutí jako zásadně písemného formalizovaného aktu) či vlastností, které nutně musí mít, aby obstál v přezkumu (přezkoumatelnost; náležitosti, mj. formální, které vylučují, že by šlo o akt nicotný)"*. Rozšířený senát tedy rozhodnutí definoval jako formalizovaný a standardizovaný akt se zákonem předepsanými náležitostmi umožňujícími rychle a jednoduše rozpoznat původce i adresáta (adresáty) takového aktu, obsah práv a povinností jím upravených i důvody, pro které je do nich zasahováno. Zároveň rozšířený senát vymezil i pojem rozhodnutí dle § 65 odst. 1 s. ř. s. v materiálním slova smyslu, přičemž zdůraznil, že na neformální úkon správního orgánu by bylo možné nahlížet jako na rozhodnutí v materiálním smyslu jen tehdy, pokud by šlo o akt, který by po obsahové stránce měl povahu „rozhodnutí" ve smyslu definice obsažené v § 65 odst. 1 s. ř. s. a měl mít podle zákona též formu správního rozhodnutí, avšak který by pro procesní pochybení správního orgánu nebyl v takto předepsané formě vydán.

V projednávané věci nelze nalézt žádný z definičních znaků rozhodnutí ve smyslu § 65 s. ř. s., (ale ani např. znaky žaloby zásahové). Nejvyšší správní soud neshledal kasační stížnost důvodnou, proto ji dle § 110 odst. 1 s. ř. s. zamítl.

O nákladech řízení Nejvyšší správní soud rozhodl v souladu s § 60 odst. 1 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. Žalovaná měla ve věci úspěch, příslušelo by jí tedy právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti, tyto jí však nad rámec její běžné úřední činnosti nevznikly.

Stěžovatelce byl pro řízení o kasační stížnosti ustanoven zástupce z řad advokátů, v takovém případě platí náklady zastoupení stát. V předmětné věci však soud ustanovení a odměnu za zastupování nepřiznal, neboť z obsahu spisu vyplývá, že žádný úkon právní služby, za kterou by ustanovenému advokátovi podle § 11 vyhlášky č. 177/1996 Sb., odměna náležela, nevykonal.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 27. srpna 2012

JUDr. Ludmila Valentová
předsedkyně senátu